

HÖGSTA DOMSTOLENS

BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 29 februari 2008

Ö 157-07

KLAGANDE

Marieholms Yllefabriks AB:s Pensionsförening i likvidation

Ställföreträdare: Advokat F T

SAKEN

Kallelse på okända borgenärer

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten för Västra Sveriges beslut den 15 december 2006 i mål

ÖÄ 2612-06

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen lämnar överklagandet utan bifall.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Marieholms Yllefabriks AB:s Pensionsförening i likvidation har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens beslut, beslutar om att kallelse på okända borgenärer skall utfärdas i enlighet med föreningens ansökan.

SKÄL

Ordinarie föreningsstämma i Marieholms Yllefabriks AB:s Pensionsförening, som enligt uppgift är en ideell förening, beslutade den 16 april 2004 att föreningen skulle träda i likvidation och en likvidator utsågs av föreningen. Föreningen har hos Kronofogdemyndigheten ansökt om utfärdande av kallelse på okända borgenärer.

Frågan i målet är om en ideell förening som har trätt i likvidation har rätt att ansöka om kallelse på okända borgenärer.

Tillämpningsområdet för lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer utgörs enligt lagens 1–3 §§ dels av de fall då det föreligger en lagstadgad skyldighet för en likvidator att tillse att kallelse på okända borgenärer utfärdas (se t.ex. 11 kap. 10 § lagen, 1987:667, om ekonomiska föreningar, 25 kap. 34 § aktiebolagslagen, 2005:551, och 7 kap. 9 § stiftelselagen, 1994:1220), dels av de fall där sådan möjlighet under särskilt angivna förhållanden erbjuds med stöd av lag (lagens 2 och 3 §§ samt 2 kap. 32 § lagen, 1980:1102, om handelsbolag och enkla bolag).

Eftersom svaret på uppkommande frågor rörande ideella föreningar inte kan sökas i en lag om ideella föreningar kan ledning behöva hämtas i föreningens stadgar, god förenings sed, prejudikat, grundläggande rättsprinciper samt i parallell från andra regelområden (se Hemström, Organisationernas rättsliga ställning, Om ekonomiska och ideella föreningar, 7 uppl. 2007, s. 34 ff.). En analogi med vissa bestämmelser i lagen om ekonomiska föreningar skulle då kunna bli aktuell. Med hänsyn bland annat till att ideella föreningar kan vara av mycket skiftande art har det emellertid ansetts att stor

försiktighet bör iakttagas i fråga om tillämpning på ideella föreningar av de grundsatser som gäller för ekonomiska föreningar (NJA 1958 s. 438).

Det förhållandet att en ideell förening, som är en juridisk person för vars skulder medlemmarna inte är ansvariga, i doktrinen har ansetts kunna upphöra genom likvidation bör inte medföra att en likvidator i en ideell förening, genom en analog tillämpning av lagen om ekonomiska föreningar, också skall anses ha en skyldighet att företa en kallelse på okända borgenärer.

Vad så gäller frågan om en ideell förening skall anses ha en rätt att låta företa en kallelse på okända borgenärer kan det å ena sidan framhållas att likvidatorn ibland kan sakna möjlighet att överblicka omfattningen av föreningens skuldsättning samt att syftet med en likvidation bland annat är att avveckla föreningens skulder. Å andra sidan innebär möjligheten att utverka preklusion en betydande förmån för gäldenären och en väsentlig inskränkning i borgenärernas rätt. Enligt 6 § lagen om kallelse på okända borgenärer gäller således under de närmare förutsättningar som anges i lagen att okända borgenärer förlorar rätten att kräva ut sin fordran, om den inte anmäls inom viss tid från kallelsen. Till skillnad mot förhållandet vid preskription, då borgenären redan från början vet vad han har att iaktta för att vara bevarad sin fordringsrätt, beror det vid preklusion på förhållanden på gäldenärssidan om och när kallelse på okända borgenärer utfärdas. Preklusion av en fordran efter ett kallelseförfarande är därför en mer svårförutsebar effekt än fordrans upphörande vid preskription.

Eftersom preklusion av en fordran innebär en rättsförlust bör sådan rättsverkan av en kallelse på okända borgenärer som regel fordra lagstöd.

Tillämpningsområdet för lagen om kallelse på okända borgenärer skall således inte utsträckas till att medge föreningen rätt att låta företa kallelse på okända borgenärer.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gertrud Lennander, Kerstin Calissendorff (referent), Anna Skarhed, Gudmund Toijer och Lena Moore
Föredragande revisionssekreterare: Ulf Melchior